

KAKSI UTOPIAA

Utopia on kreikkalainen sana: „u” merkitsee kreikan kielessä „ei”, „topos” — paikkaa. Utopia on sellainen paikka, jota ei ole olemassa, joka on mielikuvitusta, keksintöä, satua.

Utopia politiikan alalla on sen laatuinen toivomus, jota ei voida mitenkään toteuttaa, ei nyt eikä myöhemminkään, toivomus, joka ei nojaudu yhteiskunnallisiin voimiin ja jota poliittisten voimien, luokkavoimien kasvu ja kehitys eivät tue.

Mitä vähemmän maassa on vapautta, mitä niukempaa on avoin luokkataistelu, mitä alkeellisempi on *joukkojen* valistuneisuuden taso, sitä helpommin tavallisesti poliittiset utopiat syntyvät ja sitä sitkeähenkisempiä ne ovat.

Nykyajan Venäjällä on kaksi muita sitkeähenkisempää poliittisen utopian lajia ja niiden viehättävyydellä on tietty vaikutus joukkoihin. Ne ovat liberaalinen utopia ja narodnikkilainen utopia.

Liberaalinen utopia on sitä, että muka rauhassa ja sovussa, loukkaamatta ketään, syrjäyttämättä Purishkevitshoja, ilman kärkevää, loppuun asti kehitettyä luokkataistelua voidaan saavuttaa hiukankin vakavia parannuksia Venäjällä, sen poliittisen vapauden alalla, työtätekevien kansanjoukkojen asemassa. Se on vapaan Venäjän ja Purishkevitshien välisen *rauhan* utopiaa.

Narodnikkilainen utopia on narodnikki-intelligenssin ja trudovikkitalonpoikien haaveilua siitä, että jakamalla kaikki maat uudestaan ja oikeudenmukaisesti voidaan muka *lopettaa* pääoman valta ja herruus, että voidaan lopettaa

palkkaorjuus tai että maan „oikeudenmukainen”, „tasasuh-
tainen” jako voidaan muka säilyttää pääoman herruuden
vallitessa, rahavallan vallitessa, tavaratuotannon vallitessa.

Mikä on synnyttänyt nämä utopiat? miksi ne pysyvät
kokolailla sitkeästi nykyajan Venäjällä?

Ne ovat niiden luokkien etujen synnyttämiä, jotka tais-
televat vanhoja oloja, maaorjuutta ja oikeudettomuutta
vastaan, sanalla sanoen „Purishkevitsheja vastaan”, mutta
joilla ei ole itsenäistä paikkaa tässä taistelussa. Utopia,
haaveilu, on tuon epäitsenäisyyden, tuon heikkouden syn-
nyttämä. Haaveileminen on heikkojen osana.

Liberaalinen porvaristo yleensä ja liberaalis-porvarillinen
sivistyneistö erikoisesti ei voi olla pyrkimättä vapauteen ja
laillisuuteen, sillä ilman sitä porvariston herruus ei ole
täydellistä, ei ole jakamatonta, ei ole turvattua. Mutta por-
varisto pelkää joukkojen liikehtimistä *enemmän* kuin taan-
tumusta. Siitä johtuu liberaalien hämmästyttävä, uskomaton
heikkous politiikan alalla, heidän täydellinen voimattomuus-
tensa. Siitä johtuu loppumaton sarja kaksimielisyyksiä, val-
heita, teeskentelyä, pelkurimaista viekastelua liberaalien
kaikessa politiikassa, kun heidän *on* pelattava demokratis-
mia saadakseen joukkoja puolelleen, mutta samanaikaisesti
he ovat syvästi antidemokraattisia ja vihaavat syvästi jouk-
kojen liikehtimistä, joukkojen aloitetta, joukkojen aloite-
kykyä, joukkojen tapaa „rynnäköidä taivasta vastaan”,
kuten Marx kerran sanoi eräästä Euroopassa puhjenneesta
joukkoliikkeestä viime vuosisadalla ⁸⁶.

Liberalismin utopia on Venäjän poliittisessa vapauttami-
sessa esiintyvän voimattomuuden utopiaa, voitonhimoisen
rahapussin utopiaa, rahapussin, joka haluaa „rauhassa”
jakaa etuoikeudet Purishkevitskien kanssa selittäen tämän
ylevän halun Venäjän demokratian „rauhallisen” voiton
teoriaksi. Liberaalinen utopia on haave siitä, miten Purish-
kevitshit voitaisiin voittaa tuottamatta heille tappiota, miten
heidät voitaisiin lannistaa aiheuttamatta heille kipua. On
selvää, että *tämä* utopia ei ole vahingollinen vain sen
vuoksi, että se on utopia, vaan myös sen vuoksi, että se
turmelee joukkojen demokraattista tietoisuutta. Sellaiset
joukot, jotka uskovat *tuohon* utopiaan, eivät saavuta kos-
kaan vapautta; sellaiset joukot eivät ansaitse vapautta;
sellaiset joukot ovat aivan hyvin ansainneet sen, että
Purishkevitshit pitävät niitä pilkkanaan.

Narodnikkien ja trudovikkien utopia on kapitalistin ja palkkatyöläisen välissä olevan pienisännän haaveilua palkkaorjuuden hävittämisestä ilman luokkataistelua. Kun kysymys taloudellisesta vapautumisesta tulee Venäjällä yhtä läheiseksi, välittömäksi ja *päivänpolttavaksi* kysymyksenä kuin kysymys poliittisesta vapautumisesta nykyään, niin silloin narodnikkien utopia tulee olemaan *yhtä* vahingollinen kuin liberaalienkin utopia.

Mutta nykyään vielä Venäjä elää porvarillisen eikä proletaarisen uudistumisensa aikakautta; *loppuun asti* kypsytty kysymys ei ole kysymys proletariaatin taloudellisesta vapautuksesta, vaan kysymys poliittisesta vapaudesta, toisin sanoen (itse asiassa) kysymys täydellisestä porvarillisesta vapaudesta.

Ja tässä jälkimmäisessä kysymyksessä narodnikkien utopiassa on omalaatuinen historiallinen merkitys. Ollen utopiaa siihen nähden, minkälaisia uuden maanjaon taloudellisten seurausten on oltava (ja minkälaisia ne tulevat olemaan), se on talonpoikaisjoukkojen suuren, joukkoluontoisen *demokraattisen* nousun seuralainen ja *oire*, s.o. joukkojen, jotka muodostavat väestön *enemmistön* porvarillis-maaorjuudellisella, nykyajan Venäjällä. (Puhtaasti porvarillisella Venäjällä, samoin kuin puhtaasti porvarillisessa Euroopassakaan, talonpoikaisto ei tule olemaan väestön enemmistöinä.)

Liberaalien utopia turmelee joukkojen demokraattista tietoisuutta. Narodnikkien utopia, joka turmelee joukkojen *socialistista* tietoisuutta, on joukkojen demokraattisen nousun seuralainen, oire, osittain jopa kuvastinkin.

Historian dialektiikka on sellaista, että kapitalisminvastaisena keinona narodnikit ja trudovikit ehdottavat ja ajavat läpi maksimaalisen johdonmukaista ja jyrkkää kapitalistista toimenpidettä agraarikysymyksen alalla Venäjällä. Uuden maanjaon „*tasasuhtaisuus*” on utopiaa, mutta *uutta* jakoa varten välttämätön täydellinen irtisanoutuminen kaikesta vanhasta, sekä tilanherrain maanomistuksesta että osuusmaan ja „*kruununmaan*” omistuksesta, on mitä tarpeellisin, taloudellisesti edistyksellinen ja varsinkin sellaisessa valtiossa kuin Venäjällä aivan välttämätön porvarillis-demokraattiseen suuntaan johtava toimenpide.

On muistettava Engelsin erinomaiset sanat:

„Se, mikä muodollisessa taloustieteellisessä mielessä on erheellistä, voi yleismaailmallisessa historiallisessa mielessä olla totuutta”⁸⁷.

Engels lausui tämän syvällisen ajatuksen utooppisen sosialismin johdosta: tuo sosialismi oli „erheellistä” muodollisessa taloudellisessa mielessä. Tuo sosialismi oli „erheellistä” julistaessaan lisäarvon *epäoikeudenmukaiseksi* vaihdon lakien kannalta katsoen. *Tuota* sosialismia vastustaessaan olivat porvarillisen poliittisen taloustieteen teoreetikot muodollisessa taloudellisessa mielessä oikeassa, sillä vaihdon laeista lisäarvo johtuu aivan „luonnollisesti”, aivan „oikeudenmukaisesti”.

Mutta utooppinen sosialismi oli *oikeassa* maailmanhistoriallisessa mielessä, koska se oli sen luokan oire, kuvastin ja edelläkävijä, jonka kapitalismi on synnyttänyt ja joka nykyään, XX vuosisadan alkuun mennessä, on kasvanut sellaiseksi joukkovoimaksi, että se voi tehdä lopun kapitalismista ja että se kulkee vastustamattomasti siihen suuntaan.

Engelsin syvällinen ajatus on pidettävä mielessä arvioitaessa nykyajan narodnikkilaista eli trudovikkilaista utopiaa Venäjällä (ehkenpä ei vain Venäjällä, vaan monissa Aasian valtioissa, jotka XX vuosisadalla elävät porvarillisten valtakumousten aikaa).

Muodollisessa taloustieteellisessä mielessä erheellinen narodnikkilainen *demokratismi* on totuutta *historiallisessa* mielessä; *tuo* sosialistisena utopiana erheellinen demokratismi on talonpoikaisjoukkojen omalaatuisen, historiallisesti välttämättömän demokraattisen taistelun *totuus*, taistelun, joka on porvarillisen uudistuksen erottamaton aines ja sen täydellisen voiton ehto.

Liberaalinen utopia vieroittaa talonpoikaisjoukkoja taistelusta. Narodnikkilainen utopia tuo ilmi talonpoikaisjoukkojen taistelupyrkimyksen luvaten niille voitosta miljoonia hyvyiksiä, vaikka tuo voitto todellisuudessa antaa vain sata hyvyttä. Mutta eikö ole luonnollista, että miljoonat taisteluun menevät ihmiset, jotka ovat vuosisatoja eläneet ennenkuulumattomassa pimeydessä, puutteessa, kurjuudessa, liassa, hylättyinä ja poljettuina näkevät mahdollisen voiton hedelmät kymmenen kertaa suurempina kuin ne todellisuudessa ovat?

Liberaalinen utopia on verho, joka peittää uusien riistäjien omanvoitonpyyteistä halua jakaa etuoikeudet vanhojen riistäjien kanssa. Narodnikkilainen utopia on ilmaus pikku-porvariston miljoonien työtätekevien pyrkimyksestä tehdä kokonaan loppu vanhoista, feodaalisista riistäjistä ja erheelinen toive, että „samalla” uudetkin riistäjät, kapitalistit, tulevat poistetuiksi.

On selvää, että marxilaisten, jotka ovat kaikkien utopiain vihollisia, on puolustettava sen luokan itsenäisyyttä, joka voi taistella *rajattoman uhrautuvasti* feodalismia vastaan nimenomaan juuri siksi, että se ei ole hivenenkään vertaa „hyppysistään kiinni” siinä omaisuudessa, mikä tekee porvaristosta feodaalierrojen puolinaisen vastustajan, jopa joskus näiden liittolaisenkin. Talonpoikain „hyppyset ovat kiinni” pienessä tavaratuotannossa; suotuisain historiallisten ehtojen vallitessa talonpojat *voivat* saada hävitetyksi feodalismia mitä täydellisimmin, mutta he tulevat kiertämättömästi eivätkä satunnaisesti *aina* tietyllä tavalla horjumaan porvariston ja proletariaatin välillä, liberalismia ja marxilaisuuden välillä.

On selvää, että marxilaisten on huolellisesti erotettava narodnikkilaisen utopian akanoista talonpoikaisjoukkojen vilpittömän, päättävän, taisteluhenkisen demokraattisuuden terve ja arvokas jyvänen.

Vanhassa, viime vuosisadan 80-luvun marxilaisessa kirjallisuudessa voidaan havaita säännöllisesti noudatettu pyrkimys erottaa tuo arvokas demokraattinen jyvänen. Joskus vastaisuudessa historioitsijat tutkivat järjestelmällisesti tuon pyrkimyksen ja saavat selville sen yhteydet siihen, mikä XX vuosisadan ensimmäisen vuosikymmenen aikana on saanut „bolshevismia” nimen.

Kirjoitettu lokakuussa 1912

*Julkaistu ensi kerran v. 1924
aikakauslehdessä „Zhizn”, № 1
Allekirjoitus: V. I.*

*Julkaistaan
käsikirjoituksen mukaan*
